



*Omsorgsudvalgets studietur til
Västerås den 8.-11. april 2019*



På baggrund af en række forslag fremlagt af forvaltningen, besluttede omsorgsudvalget den 23. august 2018 at studieturen skulle gå til Randers Kommunes venskabsby Västerås i Sverige.

Ved at besøge en nordisk venskabsby var der mulighed for at spejle vores indsatser og tilbud med et andet skandinavisk velfærdsland.

Sverige ligger foran Danmark på det seneste Global AgeWatch Index 2015, som blandt andet sammenligner ældres sociale og økonomiske livskvalitet.

Sverige har igennem de seneste år arbejdet målrettet med udlicitering og privatisering af velfærdsydelser blandt andet på ældreområdet, ligesom de arbejder med en større spredning på brugerbetaling, så langt flere områder er underlagt brugerbetaling end i Danmark.

I Västerås har de blandt andet arbejdet målrettet med kommunikations- og informationsteknologi for ældre borgere, blandt andet i form af et frivilligt supplement til den ordinære hjemmehjælp – kaldet e-hemtjänst og en fokuseret indsats omkring demensramte borgere.

Västerås blev i 2017 udnævnt til "Sveriges e-hälsokommun", da de har været særligt fokuserede på at bruge informationsteknologi til at imødekomme den udfordring de står og den udfordring der ligger i, at befolkningsprognosen for Västerås viser, at andelen af borgere på 80 år eller derover vil øge drastisk frem imod 2030.

Rapporten giver en opsummering på de oplæg udvalget blev præsenteret for. Sidst i rapporten er regnskabet for studieturen.

Tirsdag den 9. april

Besøg på Expectrum

Expectrum er en del af det kommunalt ejede selskab Västerås Markt og Näringsliv AB.

Expectrum er et udviklingcenter for tanker og teknologi med plads til oplevelser og resultater. Her er skolen, erhvervslivet og forskningen knyttet sammen i et mobilt miljø.

Udvalget fik en rundvisning i huset. I huset kunne man opleve skoleklasser i kreative digitale læringsmiljøer side om side med erhvervslivet.

Expectrum har tre mål:

- Bidrage til øget interesse for teknologi
- Bidrage til strategisk samarbejde med omverdenen ift innovation
- Bidrage til en styrket identitet af Västerås som et stærkt center for teknologi og innovation

Der er ca. 35 organisationer i Expectrum, det er iværksættere, teknologivirksomheder, innovationsaktører mv. De deler mødelokaler, fælles loungeområder, aktivitetsområder og fleksible arbejdspladser.

Besøg på Robotdalen

Robotdalen er en virksomhed der er med til at udvikle nye innovative robotløsninger. I oplægget blev udvalget præsenteret for nogle af de produkter de har været med til at udvikle. Efter oplægget var der fremvisning og afprøvning af nogle af robotløsningerne.



Västerås kommun

Besøget i Västerås Kommune startede med at formand for omsorgsudvalget Fatma Cetinkaya holdte et oplæg omkring omsorgsområdet i Randers Kommune. Først blev der givet en kort introduktion til Randers Kommune, herefter introduktion til omsorgsområdet. Omsorgsområdets specialtilbud blev præsenteret og der blev orienteret omkring demografiudviklingen, sundhedstilstand og de udfordringer der i forbindelse hermed og en orientering i hvordan man arbejder med det.



Västerås generelt

Direktør Tobias Åsell fortalte kort om Västerås by generelt.

Västerås er en by med 150.000 indbyggere.

Kommunen har 10.700 ansatte, 330 chefer, og 13 forvaltninger

I perioden 2019-2022 er det socialdemokraterne, centerpartiet, miljøpartiet og liberalerne der er valgt.

Västerås har en lang tradition for innovative løsninger og en bred teknisk ekspertise.

I Västerås er der en øgede mængde borger der behøver hjælp. Omsorg er et interessefelt og til debat. Ved årsskiftet er der sket store organisationsændringer, da udfører og bestiller områder er blevet slået sammen.

Plejhjem kan konkurrenceudsættes og kommunen kan selv vælge om de vil byde på opgaven. 60% af de borger der får hjælp får privat pleje og 40% kommunal pleje.



Bistånd og hemtjän

Gunilla Bengtsson og Fatme El Awad fra Health and Care Administration fortalte om hvorledes ergoterapeut på hjælpenheden planlægger opfølgninger og følger hjemmebesøg, med det formål at kunne informere og svare på spørgsmål om hjælpemidler, træning og mere.

Borgerne har en form for "assistent-officer" for personer over 65 år i deres egen bolig. Der undersøges et eventuelt behov for hjemmepleje, sikkerhedsalarmer, anden bolig og meget mere. Et væsentligt tiltag er natsyn med sikkerhedskamera



De fortalte at der er behov for sammenhæng mellem borger og leverandør, der har kendskab til den kommunale opgave, og viden om behandling og motivation til installation samt uddannelse af hjemmepersonale på motiverne til velfærdsteknologi og hvordan teknologien virker.

De har oplevet at medierne er vigtige, samt at slægtninge og hjemmehjælp er vigtige for gennemførelsen.

De vurderer at fremtiden er mere monitorering, social interaktion- /-aktivering og træning.

Onsdag den 10. april

Rehabiliteringen – intensiv hemrehabilitering

Vi fik i oplægget en bred indføring i, hvordan man arbejder med intensiv hjemmehabilitering. Der tages udgangspunkt i individets ressourcer, behov og ønsker og der laves en individuelt tilrettelagt plan for borgeren ligesom at der arbejdes tværfagligt rundt om borgeren og med udgangspunkt i en fælle rehabiliteringsplan. I planen er der fastsat "smarte" mål, så både borgere og medarbejdere er med på, hvad der arbejdes hen imod. Ved at der arbejdes i borgerens egne omgivelser sikres det, at der er maksimalt fokus på, at borgeren også er i stand til at mestre selv, når medarbejderne ikke længere er der til at støtte egenmestring og at borgeren ikke skal "oversætte" det man har lært fra en omgivelse til en anden.

Velfærdsteknologi – hur vi arbetar med velfærdsteknologi

Erika Barreby og Ulrika Stefansson fortalte om Velfærdsteknologi i ældreboliger giver nye muligheder for aktivitet, deltagelse og integritet. Brug af teknologi på en ny måde

Västerås by har i mere end 10 år arbejdet på ny teknologi og ældre, Dette arbejde startede sammen med de ældre i deres eget hjem og senere på plejecentre for 5 år siden. I løbet af disse år har de erfaret, at nye smarte tekniske løsninger kan styrke ældres evne til at være uafhængige, fortsat være aktive, men også en stærkere følelse af sikkerhed og integritet.

Denne viden er vigtig, da teknologien i pleje og omsorg undertiden kan mødes af skepsis. At det ikke ville være etisk at bruge teknologi som støtte. Det er så vigtigt at gå tilbage til de ældres egne oplevelser.

Erfaringer var også, at nye teknologiske løsninger er et vigtigt redskab i udviklingsarbejde. Den øgede adgang til teknologi gør det muligt for personalet at være på det rigtige sted i rette tid i større udstrækning.

De har arbejdet meget med tryghedsalarmer, bl.a. som foranstaltning, når der har været risiko for fald.

De har udvidet begrebet sikkerhedsalarm til sikkerhedsskabende teknologi, da de ser, at der er brug for meget mere end at trykke på en knap for at kontakte personale.

Velfærdsteknologi giver os nye værktøjer og reducerer generelle begrænsninger i levende miljø - Västerås model. Helt konkret at der skabes nye muligheder for bedre nattesøvn, ved at bruge sikkerhedskamera i ældreboliger

Vi kan således frigøre ressourcer og bruge mere tid på det vigtigste - mødet med mennesker.

De fortalte mere generelt om arbejdet med 3 spor for at nå målet:

1. Hvordan ville levevilkårene blive udformet således at trivsel blev øget? Hvordan ville vi designe, så følelsen af at "have lyst til hjemmet, ville væk og væk fra boligen" faldt?

Hvad skulle vi gøre for at øge anerkendelsen og ikke skabe et endnu større kaos for de mennesker, der på grund af deres demens allerede havde svært ved at finde deres omgivelser.

Levemiljøet: I dag er der svensk forskning og kliniske studier, der tydeligt viser, at det fysiske pleje er af stor betydning for trivsel og dagligliv.

De nationale retningslinjer for pleje af demente (Sundhedsstyrelsen 2010) lægger også vægt på vigtigheden af et godt leve- og plejemiljø som støtte til stimulering, meningsfuldhed, samfundsmiljø og sikkerhed. Designet af det fysiske miljø kan understøtte demensperspektivets evne til at orientere sig i sit miljø og modvirke angst og migrerende adfærd.

Den praktiske betydning af at bruge farve som støtte til anerkendelse er også en fælles tråd i den nuværende forskning. Det viser, at folk på trods af høj alder og demens sikkert kan navngive farver som blå, rød, grøn, gul, hvid og sort. Dette giver mulighed for at bruge disse farver i kommunikationen med individet, for eksempel til at forstå en instruktion om, hvor en person skal gå. Selv kontraster er nødvendige for at kunne se, hvad du ser. Det er ikke så nemt at se og identificere ting / objekter, hvis farveforskellen er lille. Forskningen har også vist, at farven i sig selv ikke kun tjener som vejledning, men stimulerer også sundhed og aktivitet

2. Teknologien: Sammen med virksomheden og teknologileverandøren blev der skabt en teknologi, der var tilpasset virksomhedens forhold og behov. Teknologien vil også kunne tilpasses ud fra individets behov. Det ville være et system, der gør det muligt med alarm både indendørs og udendørs. Det ville være et system, der forstyrres så lidt som muligt med hensyn til støjniveau / lys. Systemet skal understøtte arbejdsmetoden til at arbejde med "Åbn døre". For eksempel gennem individuelt tilpassede passageralarmer.

3. Arbejdsmetode: At vi havde brug for at forme en arbejdsmetode, der klart angiver individets behov for tilsyn i centrum

En metode, der kan gøre det muligt for folk med reduceret beslutningsevne, reduceret evne til udtrykkeligt at sige ja eller nej, at modtage støtte fra nye tekniske løsninger i deres hverdag

De nye arbejdsmetoder og tilgange er implementeret på Hälleborg, et plejehjem som blev åbnet i august 2016. Hvor farver, indretning, teknologi og arbejdsmetoder støtter beboerne og frigiver samtidigt ressourcer ved medarbejderne.

Använda teknik på nytt sätt



Funktionsprogrammet – samverkan vid ny- och ombyggnad

I Västerås har de arbejdet meget systematisk med boligplan og ud fra en bestemt metode, hvor der sættes fokus på hhv. økonomi, mulighed for at anvende teknologiske løsninger, medarbejdernes arbejdsmiljø og herunder tidsforbrug (logistikken i en bygning) samt mulighed for at arbejde i teams, æstetik og kunst samt indretning og farvevalg. De arbejdede ud fra forskning og den foreliggende viden omkring boligbyggeri i omsorgsområdet. Det var indtrykket at især økonomien har været i stærk fokus, idet de – jf. demografiudviklingen – havde behov for at udbygge antallet af plejeboliger m.v. i stort omfang – svarende til omkring 700 boliger indenfor den nærmeste årrække. Mange af deres byggerier vælges derfor at bygges i højden.

Politikken for digitalisering i hjemmepleje

e-home service blev introduceret i 2013. Retningslinje for bistandsvurdering i henhold til e-home service og støtte i hjemmet.

Generelt skal den valgte metode - e-home service eller hjemmebesøg – være den der bedst opfylder individets behov. Valget mellem hjemmebesøg og e-home service styres af individets ønske og funktionelle evne. Beslutninger om e-hjemme-service er kun relevante, når den enkelte vælger dette.

I 2014 kom en revidering af retningslinjerne som lød at i tilfælde af behov for hjælp, der kun gælder tilsyn, gives interventionen i form af e-home service. Hvis det vurderes, at individets behov ikke fuldt ud kan opfyldes via e-home service, kan der gives tilsyn med hjemmebesøg.

Bistandsbeslutningen styres af individets behov, deres fysiske og kognitive funktionelle evner og bliver kun relevant, når personen accepterer dette.

I 2018 blev e-home service til strategi og handlingsplan for digitalisering fysisk/ digitalt tilsyn. Eksempler: Uforstyrret nattesøvn med sikkerhedskamera, styrket integritet, mindre ressourceintensiv og mere

miljøvenlig. Når overvågningen om natten ikke kombineres med en anden indsats, foretages tilsyn med et sikkerhedskamera.

Udtrykket digitale løsninger erstattede e-home service, hvor Digital løsning betyder, at der gøres en indsats med støtte fra en teknisk løsning. Digitale løsninger i Västerås by er fx. sikkerhedskamera og telefon.

De fortalte at når en person har behov for natte tilsyn og tilsyn ikke kræver personale , ydes indsatsen med digitalt tilsyn via et sikkerhedskamera.

Der arbejdes endvidere med webbaseret platform, hvor der skal udvikles digitale løsninger til social interaktion blandt ældre mennesker.

VTV-modellen

Der blev orienteret om oplevelser fra Västerås by.

Baggrunden var struktur for behovsanalyse og pilotprøver, her en manglende metode til evaluering af test, opfølgning og af implementeret teknologi. De fik kendskab til VTV-metoden på en uddannelsesdag i december 2017. Ledelse besluttede at invitere grundlæggeren af metoden til at uddanne personalet. Der deltog 20 personer med forskellige roller og blev oplevet værende en succesfaktor - at vi fik et fælles grundlæggende billede af, hvordan vi skulle tænke på test af velfærdsteknologi.

Metoden hedder VelfærdsTeknologiVurdering, som er en dansk udviklet metode lavet af Lone Gaedt uddannet fysioterapeut, og projektleder ved Center for Velfærd og Interaktionsteknologi ved Teknologisk Institut i København. Modellen/metoden er opbygget/baseret på en evaluering af 4 parametre som er 1) teknologi, 2) organisation, 3) brugere, 4) økonomi.

Det er ikke en videnskabelig metode, men styrken ligger i at det er systematisk metode. VTV er en evaluering af konkrete (velfærd) teknologier, robotter, systemer, hjælpemidler eller andet. De fire kategorier er opdelt i en række generelle eller specifikke evalueringsområder.

Det overordnede spørgsmål er: Hvad er fordelene - og for hvem opstår fordelene (målgruppen)?

Men også hvad der kræves til fordel for at opstå, og i sidste ende handler det om et sted at afveje fordelenes størrelse i forhold til omkostningerne, og her afprøver Västerås VTV-metoden som en hjælp til at finde ud af dette.

Studiebesøg på plejehjemmet Hälleborg



Jf. boligplanarbejdet sluttede vi af med et studiebesøg på plejehjemmet Hälleborg, som er bygget i højden. Et demensplejehjem, hvor der er lagt stor vægt på at skabe en ramme med løsninger, som er hjælpsomme for demente mennesker at færdes i, hvordan de arbejder med teknologiske løsninger (kameraovervågning, sensorgulve/faldalarmer, overvågnings- og planlægningstavler m.v.) og med bevidst indretning i valg af møbler, farver, kunst, skærmning m.v. De brugte i forhold til Danmark mange m2 ifht personalefaciliteter – herunder omklædning, mødelokaler, samtalelokaler m.v. Et center, hvor der også var tænkt terrasseliv og wellnes/sauna samt aktiviteter ind for beboerne – herunder fælles spiseområder. Lejlighederne svarede i m2 til lejligheder i vores byggerier. Man kunne ikke have ægtefælle med.



Deltagerliste

Fatma Cetinkaya (Formand omsorgsudvalget)
 Susanne Nielsen (Næstformand omsorgsudvalget)
 Liselotte Frier Pedersen (Medlem omsorgsudvalget)
 Henrik Leth (Medlem omsorgsudvalget)
 Louise Høeg (Medlem omsorgsudvalget)
 Erik Mouritsen (Direktør Sundhed, Kultur og Omsorg)
 Per Adelhart Christensen (Sekretariatschef)
 Lene Jensen (Omsorgschef)
 Jens Kjær (Vicekontorchef)
 Erling Lemming (Områdeleder)
 Karina Ibsen (Sekretær)

Program

Mandag den 8. april	
Kl. 11.30	Afgang med bus fra Laksetorvet – Ankomst til Aarhus Lufthavn ca. kl. 12.30
Kl. 14.35	Flyafgang fra Aarhus Lufthavn

Kl. 15.50	Ankomst til Stockholm lufthavn (Arlanda) Vi bliver hentet af bus der kører os til Västerås
Kl. ca. 17.30	Ankomst til Västerås Check in på hotel Elite Stadshotellet Västerås Stora Torget 7 722 15 Västerås
Kl. 19.30	Middag på Restaurant Bishop Arms
Tirsdag den 9. april	
Kl. 08.30	Afgang fra hotellet (Expectrum ligger 10 min. gang fra hotellet)
Kl. 09.00	Rundvisning på Expectrum med besøg på Robotdalen Välfärd och Hälsa – ett regionalt nätverk https://expectrum.se/ http://www.robotdalen.se/ http://www.valfardochhalsa.se/
Kl. 12.00	Lunch, Stadshusrestaurangen
Kl. 13.00-14.00	Randers kommun får dela med sig av sina framgångar och utmaningar Diskussion
Kl. 14.00-14.15	Västerås övergripande, generellt
Kl. 14.15-14.30	Fika
Kl. 14.30-15.15	Västerås stad contra Regionen. Ansvar. Lagstiftning. LOV. Grundförutsättningar.
Kl. 15.15-16.00	Bistånd och Hemtjäns
Kl. 16.00-19.30	Til fri disposition
Kl. 19.30	Middag på restaurant Agrill
Onsdag den 10. april	
Kl. 08.30	Afgang fra hotellet (Rådhuset ligger 10 min. gang fra hotellet)
Kl. 09.00-09.20	Rehabiliteringen – intensiv hemrehabilitering

Kl. 09.20-09.40	Vad har hänt sedan 2017 -årets e-hälsokommun
Kl. 09.40-10.40	Välfärdsteknologi – hur vi arbetar med välfärdsteknologi på särskilt boende
Kl. 10.40-11.00	Fika
Kl. 11.00-11.45	Funktionsprogrammet – samverkan vid ny- och ombyggnadion
Kl. 11.45-12.00	VTV-modellen – hur vi arbetar med utvärdering av ny teknik
Kl. 12.00-12.20	Demensområdet – hur vi arbetar med detta
Kl. 12.20-13.10	Lunch
Kl. 13.10-13.40	Transport till Hälleborg – ett äldreboende med mycket ny teknik
Kl. 14.00-16.00	Studiebesök, Hälleborg
Kl. 16.00-19.30	Til fri disposition
Kl. 19.30	Middag på restaurant Brasserie Stadsparken
Torsdag den 11. april	
Kl. 12.00	Bus fra hotellet til Arlanda lufthavn, Stockholm
Kl. 13.30	Ankomst til Stockholm lufthavn Arlanda
Kl. 16.25	Flyafgang fra Stockholm lufthavn (Arlanda)
Kl. 17.40	Ankomst til Aarhus lufthavn
Kl. Ca. 19	Ankomst til Lakstorvet (bus fra Aarhus til Randers)

Regnskab

Regnskab studietur Västerås omsorgsudvalget den 8.-11. april 2019

	OU-udvalget	Forvaltningen	I alt
Flybilletter DK-Stockholm	7.440	8.928	16.368
Fårup turistbusser (kørsel til og fra lufthavn i DK)	1.420	1.705	3.125
Bjørks busser (kørsel til og fra lufthavn i Sverige)	2.395	2875	5.270
Hotel - Elite Stadshotellet	12.500	15.000	27.500
Forplejning	6.200	7.450	13.650
Gaver	815	985	1.800
TOTAL	30.770	36.943	67.713